

La trepitjada a Messi i el poder

MARCEL FITÉ

La trepitjada del jugador de futbol madridista Pepe sobre la mà del jugador barcelonista Messi és més que una trepitjada. És la metonímia, la part pel tot, que il·lustra la manera com encara s'exerceix el poder en l'Espanya del segle XXI.

El poder és la capacitat de fer fer coses als altres i a un mateix. Tot va començar potser amb una simple destal de pedra. De la destal de pedra es degué passar al ganivet de bronze, a l'espasa de ferro, a la llança i a l'ús de la cavalleria, a la pólvora, a l'artilleria, als bombardeigs aeris i, finalment, a l'energia atòmica. Els arguments del poder eren aquests, tots ells basats en la raó de la força i de la tecnologia.

Els grans desastres del segle XX, amb dues guerres mundials, van posar en qüestió aquesta dinàmica bel·licista i van aconseguir canviar el model de legitimitat del poder que fins aleshores havia imperat. Allà on abans s'imposava la raó de la força, calia contraposar-hi la força de la raó. Es va passar de la força bruta derivada de l'avial destal de pedra a la força legitimadora del vot.

A Espanya hi va arribar tard, aquest canvi. Però, a partir de la mort de Franco, s'hi va apuntar fins i tot amb un aparent entusiasme, encara que també amb moltes limitacions pel que fa a la qualitat i la transparència democràtiques. Fins fa molt pocs dies, per exemple, no s'ha pogut conèixer el cost econòmic que suposa la Casa Reial per als ciutadans. I quan això s'ha produït ha estat sospitosament interrelacionat amb l'escàndol mediàtic d'un membre de la família reial. Les balances fiscals entre Catalunya i l'Estat va costar Déu i ajut que es fessin públiques. El dret d'autodeterminació dels pobles català, basc i gallec és encara un tabú que cada vegada que treu el cap enerva les essències patriòtiques de la classe dominant espanyola i provoca tota mena de reaccions i declaracions esperpèntiques. De fet, ni tan sols un càndid Estatut, refe-

rendat majoritàriament pel nostre poble, no ens ha estat acceptat. Res a veure, doncs, amb el tarannà democràtic i dialogant de països com el Canadà, Suècia o Anglaterra.

El poder democràtic es basa en els vots, però els vots per ells mateixos no són la democràcia. En les societats actuals, els vots necessiten un imaginari que els faci creïbles; un imaginari en què la pedagogia del poder sigui igualitarista i democràtica; una pedagogia que defensi i mostri que tothom és igual davant la llei, que la impunitat davant el mal i el delictes no és una imatge exemplaritzant. Res a veure, doncs, amb l'ostentosa i impune trepitjada de Pepe sobre la mà de Messi que tot el món –criatures, joves i adults– va poder veure mesos enrere.

La trepitjada de Pepe és més que una trepitjada: és una trepitjada televisada *urbi et orbi*; una trepitjada que esdevé símbol d'una manera determinada, arbitrària i injusta d'entendre el poder i que a nosaltres ens recorda, per si ho havíem oblidat, qui mana a Espanya i com mana.

Maquiavel deia en *El Príncep* que amb diners i tropes, ben utilitzades, ja en tenia prou per a mantenir temorosos els súbdits. Avui les coses sortosament han canviat. Els recursos del poder ja no són el que eren. Molts països han optat per confiar en la maduresa democràtica dels seus ciutadans i el que abans eren càstigs i prohibicions, ara han esdevingut estímuls, recompenses i estratègies

basades en la defensa de la llibertat i de la igualtat davant la llei. Però hi ha països i estats que encara dipositen la seva confiança en els efectes de la por i de la repressió. Els mecanismes són uns altres, però els efectes, si fa o no fa, els mateixos. Potser més eficaços i tot. José Antonio Marina ho explica molt bé: «Una de les estratègies recomanades per a provocar por és “no ser previsible”». L'arbitrarietat espanta. El psicòleg americà Martin E. P. Seligman –expert en temes d'indefensió apresada– demostra que «provoquen més angoixa descàrregues elèctriques suaus però imprevisibles que descàrregues fortes que es poden preveure. De la mateixa manera, saber que es té algun control de la situació, encara que sigui petit, proporciona seguretat».

L'arbitrarietat i, per tant, la impunitat espanten, provoquen la por. I la por és el pitjor enemic de la democràcia, el mecanisme més menyspreable del poder. Per això la trepitjada de Pepe és més que una trepitjada: és una trepitjada televisada *urbi et orbi*; una trepitjada que esdevé símbol d'una manera determinada, arbitrària i injusta d'entendre el poder i que a nosaltres ens recorda, per si ho havíem oblidat, qui mana a Espanya i com mana. Ens recorda que el poder dels vots continua encara supeditat a moltes altres forces obscures que inclinen la balança a favor dels de sempre: en qüestions econòmiques, en temes socials, en el tractament de les realitats identitàries i lingüístiques. No cal ser del Barça, de l'Espanyol, del Madrid, ni tan sols afeccionat al futbol per a veure-ho. La bota del jugador del Reial Madrid, Pepe, no va trepitjar únicament els artells de Messi. Amb la seva impunitat, va posar en evidència la manera com Espanya ens trepitja els drets, la llengua i la identitat als catalans. És a dir, ens va recordar la manera prepotent i gratuïta com ens trepitgen les fibres més íntimes de la nostra dignitat com a poble. ♦